

VSEBINA

Vlado Firm: Matiček in striček na Mount Everestu	33	Šport: Ivan Furlanič in Mario Šušteršič: Jugoslovani so presenetili	51
Valentin Polanšek: Uspavajoča povest	37	Gremo v gledališče: Adrijan Rustja: Aldo Nicolai: Zelezna garda	52
Daniilo Gorinšek: Vlak	37	Elizabeta Koman: Mihec	53
Kotiček za najmlajše: Vera Poljšak: Metka in igrače	38	Solarji pišejo	54
Skrita podoba	39	Urednikova pošta	56
Vojan T. Arhar: Netopir	39	Za bistré glave	3. stran platnic
Valentin Polanšek: Nenavaden med	40		
Daniilo Gorinšek: Tine-smeh in Tone-meh	42	Ilustracije za 2. številko Galeba so naredili: Robert Hlavaty (str. 37), Božo Kos (str. 43, 44, 49), Š.P. (str. 33-36), Klavdij Palčič (str. 37), Jelka Reichman (str. 39), Bine Rogelj (str. 40, 41), Magda Tavčar (str. 38, 39, 45, 53).	
Meta Rainer: Minčo mali	45		
Zanimivosti	46	Priloga: Reke in potoki na Tržaškem in Rižarna — besedilo Evgen Dobrila, risba Klavdij Palčič, slike: Lojze Abram.	
Slike iz narave: Vojan T. Arhar: Drevesa velikani	47		
Poskusimo tudi mi: Vrtna ptičja krmilnica	48		
Neža Maurer: Ura prirodopisa	49		
Filateliija: Helena Magajna: »Radost Evrope« v Jugoslaviji	50		

Mesečnik (8 številčk)

Izdaja:
Založništvo
tržaškega
tiska, Trst

Glavni urednik:
Lojze Abram

Odgovorni urednik:
Albin Bubnič

Uredništvo in uprava:
Ul. G. Amendola 12
34134 Trst - tel. 41 55 34

Tiska:
Graphart, Trst, tel. 77 21 51

Naslovna stran:
Tanja Škrlavaj
1. B Sr. šola »S. Kosovel« na Opčinah

Posamezna številka:
250 lir

Letna naročnina:
2000 lir

Galeb je registriran na sodišču v
Trstu pod številko 158 od 3.5.1954

Galeb je včlanjen v zvezo periodičnega tiska USPI (Unione Stampa Periodica Italiana)

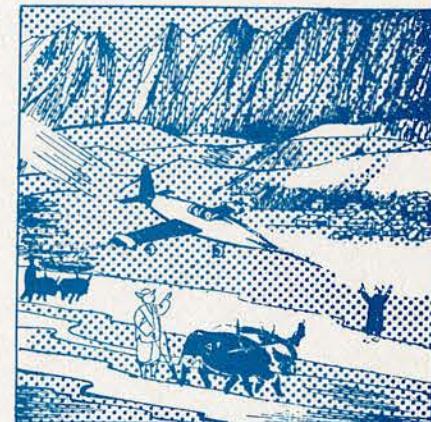

MATIČEK IN STRIČEK NA MOUNT EVERESTU

15. Stricu je z veliko težavo uspelo, da je splezal do okvare. Ker je bil precej težak, ga veter ni mogel zlahka dvigniti v zrak. Sleknel je rokavice. V tistem trenutku mu jih je odnesel veter, poleg tega še kučmo. Možakarja je pričelo zebsti v roke. Moral je pohiteti z delom. Vihar je ponese letalo nazaj proti razsežnim kitajskim planjavam. Čim bolj se je letalo približevalo Kitajski, tem milejši so bili sunki vetra. Strica je smola nadvse ujezila. »Zopet sva tam, kjer sva bila,« je zagodrnjal. Pod seboj sta že razločila obmejne kitajske pokrajine.

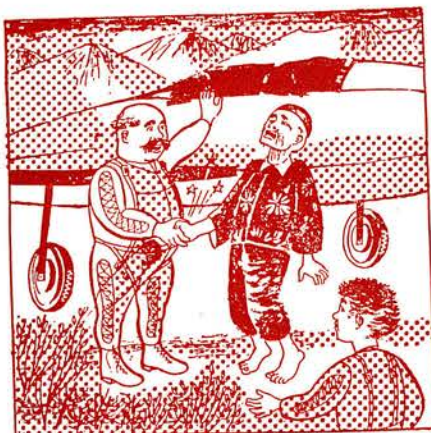

16. Motor je bil končno popravljen in pristala sta na kitajskih tleh. Na travi sta stric in Matiček razgrnila ogromen zemljevid, da bi ugotovila, kam sta prispela. Brž je stric spoznal, da sta v kitajski pokrajini Činghal. Pred njima so se raztezala ogromna riževa polja. Stric je veselo tlesknil z rokami in vzkliknil: »Ker sva že v tej daljni deželi, bova poskušala s kitajske strani priplezati na najvišji vrh sveta. Le pokrajinski predstojnik nama bo moral še dati dovoljenje. Letalo bova pustila v bližnji vasi in tam povprašala, kje je sedež te pokrajine.« Ljudje, ki so delali na riževih poljih, so začudeni gledali nenavadna gosta.

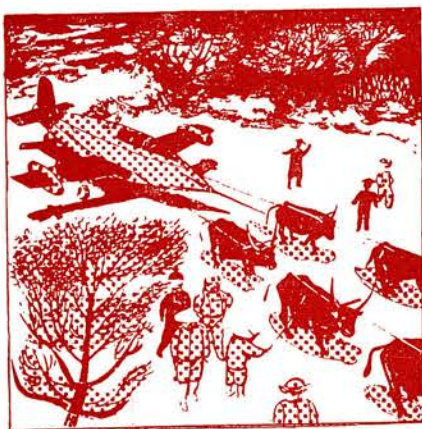

17. Stric je pričel mahati z roko in vabiti ljudi k sebi. Pustili so rogate bivole in odhiteli proti letalu. Njihove poševne oči so radovedno ogledovale svetlečo se ptico. Vmes so se živahno pogovarjali. Stric jih seveda ni prav nič razumel. K njemu je pristopil suhljat možiček in mu nastavil prst na trebuh. Matičku je ušel smeh. Stric je jezno pogledal dečka in nato nahrulil možička: »Ni vam nič mar moj trebuh, raje mi povejte, kje lahko najdem vašega predstojnika.« Užaljen se je obrnil in odšel proti letalu. Možiček je z dolgimi koraki vztrajno stopal za njim in mu dopovedoval, da je on sam vaški predstojnik.

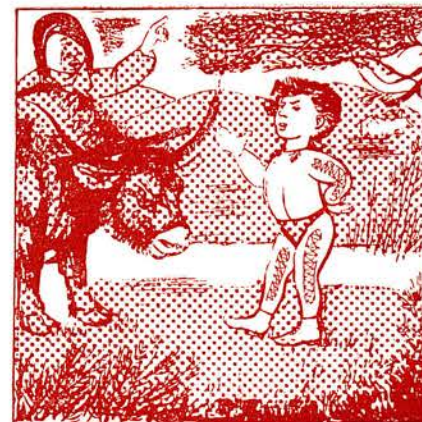

18. Stric je debelo pogledal možička, nato pa mu je tako krepko stisnil roko, da je mali mož poskočil visoko od tal. Tako prijateljskega rokovanja se gotovo ni nadejal. Ko si je opomogel od presenečenja, je priklical še ostale ljudi. Ker je stric za silo lomil angleščino, sta se nekako sporazumela. Možiček je po kitajskem običaju vprašal strica, koliko je star. Stric je namrščil obrvi in odgovoril: »Petdeset.« Predsednik se je globoko priklonil, mu stisnil roko in vljudno dejal: »Vsekakor vam prisojam sedemdeset.« Stric je osupnil nad odgovorom. Vendar se je spomnil, da tukaj iz navade vsakemu gostu prisodijo višjo starost, kot jo ima v resnici. Zato se je posmehnil: »Hm, potem si ti star najmanj sto let.«

19. Mali predstojnik je ukazal vpreči bivole k letalu, da bi ga tako spravili v vas. Moral pa je še obvestiti mestno oblast o tem, da je pristalo tuje letalo. Prijel je strica za roko in tako se je vsa pisana družba napotila v tisto vas. Spredaj pred vsemi sta korakala predsednik in stric. »Nikdar se mi ni sanjalo, da bom kdaj hodil po kitajski zemlji,« je mrmral stric. Medtem so ljudje iz spremstva neznansko vpili nad bivoli, ki so le s težavo vlekli njim neznano letalo. Matiček je ponosno sedel na pilotskem sedežu. Domačini so radovedno ogledovali oba svetovna potnika.

20. Prispeli so v vas. Kmalu so se okrog njih zbrali vsi vaščani. Predsednik je v bližnje mesto poslal posebnega sla, strica pa je povabil v svoj dom, ki se je ves lesketal v barvastih ploščicah. Matiček je pomagal razpregati bivole. Radovedno se je smukal okoli njih, čeprav ga je pastir opozarjal, naj jim ne hodi preblizu, ker jih njegova živordeča ruta draži. Matiček pa je menil: »Kaj mi le morejo te mršave živalce! Še naših kranjskih in štajerskih bikov se nisem ustrašil, ki so vse drugačni rogovileži kot ti mršavci, pa bi se bal teh.«

21. Visok sivočrn bivol je bil videti nekam sumljiv. Hotel si je Matička ogledati od blizu. Ta se mu je rakovo umikal čez cesto proti blatni mlaki, kjer so se valjale tolste svinje. Nevarnost, ki mu je pri tem grozila, je opazil šele, ko je stal že na robu mlake. Spodrsnilo mu je in padel je naravnost na hrbet velikega prašiča. Prašič je zakrutil in se v divjem diru podal iz blata čez vaške vrtove. Vaščani so menili, da jim hoče Matiček ukrasti slastno pečenko. Oborožili so se z bambusovimi palicami in med huronskim vpitjem tekli za neprosto-voljnim jezdecem na svinji.

22. Prašič je kruleč dirjal proti predsednikovi hiši. Hotel je jezdecu na svojem hrbtu uiti v varno zavetje. Toda ko je pritekel do praga pisarne, je s svojo živalsko pametjo ugotovil, da je zgrešil hlev. Sunkovito se je ustavil. Matiček je padel z zamaščenega hrbta, z glavo udaril ob trhla vrata in se nenadoma znašel v pisarni. Stric in župan sta bila tako presenečena, da nista prišla do besede. Šele ko sta si nekoliko opomogla, sta z Matička potegnili vrata in ga tako rešila neprijetne pasti. Predsednik je pomiril vaščane, ki so bili medtem obkolili občinsko hišo, gostoma pa je ponudil riževo žganje.

23. Čez nekaj dni, ko sta se Matiček in njegov striček dodobra naužila predsednikove gostoljubnosti, je prišla iz mesta posebna komisija, da bi si ogledala letalo in zaslišala potnika. Odposlanec pokrajinske oblasti je bil hudo uraden človek. Stričeva gostobesednost mu ni prav nič ugajala. Zahteval je, naj oba potnika skupno s komisijo odpotujeta v mesto, kjer ju bo zaslišal visoki komisar. Mejo sta namreč preletela brez dovoljenja in takih stvari ni mogoče oprostiti kar tako. Najbrž ju bodo izgnali iz dežele. »Hm, kaj slaba tolažba!« je godrnjal stric. Naslednje jutro je pred predsednikovo hišo stala bivolja vprega in čakala na potnike.

24. Ko je Matiček videl staro vozilo, je ves vesel vzkliknil: »Stric, to je podobno prvim avtomobilom!« Tudi stric se je nenavadni vpregi moral smejati. »To je za predsednika in zame, da si ne bova obrusila pet,« je rekel. »Ker v vasi nimajo konj, se bova peljala kar z bivoli. Le kaj bi rekli pri nas na Slovenskem, če bi se s to vprego pripeljala na primer v Ljubljano ali Maribor? To bi bilo smeha!« Matiček je bil radoveden, ali bo v nenavadni kočiji tudi dovolj prostora za stričev trehuh. Stric mu je zažugal s prstom in ni rekel ničesar, ker je imel tedaj v glavi že nekaj drugega. Na vsak način bi se vaškemu predsedniku rad oddolžil za njegovo prijaznost. Ponudil se je, da bo vodil vprego.

25. Odposlanec iz mesta je sprejel stričevo ponudbo. Posebno imenitno se mu je zdelo to, da ga je vozil tako debelušast možak. Dostojanstveno je sedel v vozilo in dal znak za odhod. Vaški predsednik se je spoštljivo priklonil in prijazno pomežiknil stricu. Majhna karavana je krenila na pot. Stric je vozil prvi, za njim je poganjal vprego mršav Kitajec. Stric ni znal voditi živali in odposlanec iz mesta njegova vožnja ni prijala. Vozilo se je gugalo, se dvigalo in sunkovito zaviralo. Kljub temu pa je stric priganjal bivole, da bi vozili hitreje.

(Dalje)

Valentin Polanšek

Ilustr.: Klavdij Palčič

USPAVAJOČA POVEST

Nocoj spet pride tak možiček, ki nosi s sabo poln mošnjček. Kdor bo najpreje zdaj zaspal, mu zlat cekin možič bo dal.

In Činček očke je zaprl, možicelj duri je odprl, cekinov v dlan mu je nasul, da je žvenket še atek čul.

In angelček je prihitel, pa s Činčkom vse zlato preštel: Za mamu dva, za očka dva, dva pa še za angelčka!

Za sestrico naštej jih tudi, ki se pri igri z mano trudi! preglasno Činček je zavplil in že je angelček se skril...

Tako otrok se sredi noči iz srečnih, zlatih sanj zbudi in vpraša: Kje cekin je moj in mama, atek, kje je tvoj?

Danilo Gorinšek

Ilustr.: Robert Hlavaty

V
L
A
K

Pu-puh, to je vlak, vlak ne more biti vsak, puh-puh, puha dim, pobič vlak je, vozi v Rim. puh-puh, čez goré, čez zelene travnike, puh-puh, čez ravni, pobič-vlak drvi, drvi... Puh-puh, še drvi, vlaku z lica znoj polzi, puh-puh, puha dim, daleč, daleč je še Rim! Puh-puh, vlaka ni, vlak zdaj — v postelji leži, kašlja, hrope bore vlak, piti mora — čaj gorak...

Kotiček za najmlajše

Vera Poljšak

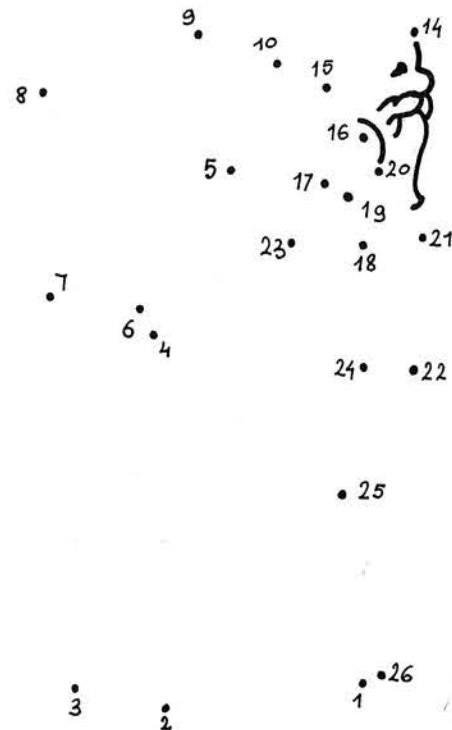
Ilustr.: Magda Tavčar

SKRITA PODOBA

POTEGNI RAVNE ČRTE OD PIKE
DO PIKE!

ZAČNI S ŠTEVILKO 1 IN NA-
DALJUJ PO VRSTI DO 26.

Vojan Arhar

Ilustr.: Jelka Reichman

NETOPIR

MAR TO KOŠČEK JE PAPIRJA?
NE, POGLEJTE NETOPIRJA!
GORI, DOLI, SEM TER TJA
V MRAKU TIHO FRFOTA.

KOMAJ ZORA SE PREDRAMI,
ZGINE V TEMNI KOT POD TRAMI.
SKRIT OD JUTRA DO NOČI
ŽARKE, SONČNO LUČ PRESPI!

NENAVADEN MED

Toni je bil ves iz sebe, ko mu je mati dejala:

»Danes greva k Prečniku. Gotovo bodo tam dali strd za malico. Pa glej, da se boš sprva branil sestri k mizi, šele potlej, ko bodo naju znova povabili, rečeš: »prosim!«, se z menoj vsedeš in lepo ješ! Si razu-

mel?» Od kod le je imela mati to, da je menila, to je najvišja stopnja olikanosti, da se pustiš v tuji hiši čim dalje vabiti k jedi.

Ob tem sporočilu je Toni od veselja zacvilil in poskočil, da so stekleničke z raznimi zdravili na okenski polici koj tako zacingljale. Kajti fant je doslej samo enkrat šele jedel slašten med, pač pa je dobro poznal čebelni pik.

Res, na popoldne sta jo mati Tina in sin Toni mahala k Prečniku.

Med potjo pa je bilo obilo govora o raznih vrstah medu in o vedenju otrok pri tujih ljudeh.

Čim bliže sta bila Prečnikovi kmetiji, tem bolj je otroku dišal zrak po tisti čudežni sladkobi. Mati pa je upala, da bo poleg zvrhanega krož-

nika ležal še cel šarkelj rumene pogache, napolnjene z debelimi rozinami in orehi.

Na veži sta srečala Prečnikovo gospodinjjo. Povedla ju je v izbo. Sedli so k veliki krušni peči.

To je že dobro znamenje, je pomislila mati Tina, da je naju tu sem zapeljala; ko bi pa morala v kuhinjo, tedaj bi ne dobila drugega kakor kavo in kak suh krap. Da, da, vse tako kaže, da bo res prišla strd na mizo!

Obenem pa je z jako narejeno prijaznostjo in s pomembnim naglasom odgovarjala na pisana vprašanja kmetice.

Ženski sta preklepetali velike ničevnosti o vremenu in nepomembnih novicah iz okolice.

Toni pa je tako težko sedel pri peči. V notranjosti nekje mu je bilo čudno vroče, čeprav je bila peč mrzla kot pasji smrček, katerega mu je Kastor polagal na kolena. Razočaranje je naraščalo, hudoval se je nad tem praznim marnjem. Kako moreta to klepetali, ko se vsaka kura spozna, kakšno vreme bo? Če je jasno, je lepo vreme; če pa je oblačno, pa lahko dežuje, no in tedaj je slabo vreme! Joj, to sem že vedel dve leti poprej, da sem v šolo stopil!

Mati Tina in Prečnikova gospodinja pa sta govorili dalje o Kovčevi kravi, ki je plot podrla in se detelje čez mere nažrla, o Žončevi kuri, nad katero je priletel jastreb, katerega pa je sama lisica odgnala, in lisici pa je kura še spet k sreči odnesla pete, pa da je Janezov mali hlapec

s plotnim kolom namajil Strivčevega pastirja, ker sta si pri obiranju česenj prišla navskriž in tako dalje in tako dalje...

Toni je bil razkačen. Komaj se je obvladoval, da ni zakričal: »Strd bi rad jedel!«

Ko že toliko žveči, zakaj jima beseda ne pride na čebele, a bi vsaj mama začela kaj o njih govoriti! je šlo Toniju skoz glavo.

Prečnica je govorila počasi, da, skoraj leno, a nepretrgoma. Jezik se ji je vidno potapljal v preobilnih slinah, ki so se tu pa tam skoraj po cedile čez ustne. Toniju pa se je videlo, kakor bi se cedila prava redka strd od rož.

Podobni prividi so morda tudi materi bajali pred oči prenapolnjeno satje. Obrisala se je brez vzroka krog ust in je slišno zacmakala.

No končno... končno pa se Prečnica vendar dvigne in se počasi, a s pomenljivimi kretnjami oddalji!

Toni je sedel bliže k materi.

Tolikšno je bilo pričakovanje, da nista spregovorila niti besedice, niti pogledali -si nista upala.

Kmetica se je koj kmalu vrnila.

Toni je zatisnil oči. Ko pa jih je spet odprl, se ni upal najprve zaznati v Prečnico.

Mati pa je z vročim utripom zapazila bel krožnik — in na njem nekaj... belega. Takoj je spoznala, da je bilo vse pričakovanje zaman. Zaželela si je samo to, da bi ta trenutek ne sedela v tej sobi. Počutila se je, kakor da bi ji vsa kri zavrela in nato takoj zmrznila v led.

Zaškripala je miznica...

Morda ima tam notri strd! je bilo še poslednje plaho upanje matere Tine.

Pa ne! — Pol hleba kruha je privlekla kmetica na dan, ga položila poleg krožnika, dodala še žlici in z abotno kretnjo povabila k mizi.

Fant je podrhteval od nestrpnosti. Pa se je z vso vljudnostjo malo pobranil. Tudi mati je tako delala.

Srce pa je fantu nabijalo: To je strd! To je strd! To je strd! Usta so bila polna vročih slin.

V tem hipu pa je privlekel do Tonijevega nosu neznošen duh...

Sin se je v zadregi zagledal v mater. Ta pa je bila videti pobita in brezmejno žalostna.

»Kaj pa tako... tako čudno diši, ravno tako močno, kakor Jakove noge, kadar pride iz svoje drvarske bajte domov, ko se jih dalj časa ne umije?« je šepetaje vprašal mater.

Ta mu ni odgovorila. Samo rdečica ji je zalila obraz in bila je v strašni zadregi. Vedela je, da prihaja tisti smrad od krožnika sem, kjer je bil rumenkastobel, star domač str.

Morala sta sestri. Fant je pomočil košček kruha v smrdljivo belo brozgo. Ko je zanesel v usta, je skremžil obraz in je jokaje zagrgal:

»Mama, ta strd pa ni tako sladka...!«

Obe ženski sta se znašli v jako neprijetnem položaju.

Ko pa sta bila Tina in Toni zunaj hiše, se je mati jokala in smejala hkrati. Fantu pa so se pocejale slin — in želodček mu je vzrojil.

TINE SMEH IN TONE MEH

Na strmem hribu se je šopirila ošabna graščina. Graščak sam je bil mrk in nadut samotar, ki ni maral nikogar razen sebe.

»Kakršen les — takšen klin, kakršen oče — takšen sin,« pravi star pregovor in tako je bil tudi graščakov sinko Anton nadut samoljubnež. Kakor se je ošabna graščina dvigala nad skromno vasico pod njo, tako je tudi Anton vihal svoj nos nad revnimi vaškimi otroki in se jim je izogibal, kakor da bi bili garjavi. Nikogar ni maral in zato tudi njega ni maral nihče. Bil je debelušast kakor napih-njen meh, zato so mu vaški otročaji tudi rekli: Tone-meh.

Tisti dan sredi poletja je sonce neusmiljeno žgalo z neba. Tone-meh jo je mahal z graščine v dolino proti vasi. Pihal je in puhal, zakaj bilo mu je vroče, da mu je pot curkoma lil po maščobnih licih. In kako bi se tudi ne kupal sredi te sopare: na glavi je nosil klobuk, suknjič mu je bil zapet okoli oblega trebuha in visoki čevlji so mu tesnili noge.

»Fej!« je pljunil predse in zabrusil nekaj nečednih psovok v sonce, kakor bi bilo le-to krivo, da se kuha sredi poletne vročine zaradi klobuka, suknjiča in visokih čevljev...

Tedaj ga je dotekel mlad kužek. Dolgčas mu je bilo, rad bi se pridružil grajskemu fantiču, pa ga je poprosil:

»Kaj sam kolovratiš tod?

Vzemi druga si na pot!«

Raztogotil se je Tone-meh: »Sem Anton, graščakov sin! Le kakšen "drug" naj mi bo ničvreden pes?«

Snel je klobuk in udaril z njim po kužku: »Izgubi se!« Kužek jo je užaljeno ucvril in zalajal:

»Hav-hav-hav — že ti bo žal, ko me boš potreboval!«

Tone je zaničljivo našobil ustnice, klobuka pa ni več poveznil na glavo — bil je prelen, da bi dvignil roko!

Tedaj se je znašel pred njim lep, bel muc. Podobrikal se mu je in ga prosil:

»Vzemi me na pot seboj, kratek čas ti bo z menoj!«

Divje je nahrulil Tone-meh ubogega muca: »Takole nizkotno mače bi se rado družilo z menoj?« In že je zašvrknil po njem s klobukom. Muc se mu je po eni plati izmuznil izpred nog, po drugi pa se mu je spet prikradel prednje in moledoval, naj ga vzame s seboj. Tone je izprevidel, da s klobukom ne prežene muca. Zato je slekel suknjič in zamlatil po njem. Tedaj jo je muc pobrisal, a v slovo mu je še zabrusil:

»Zakaj si me nagnal — miav-mjav, a nekoč se boš kesal.«

Tone-meh bi bil zalučal za belim mucom še kamen, a ga ni imel zagrabiti s čim, zakaj v eni roki je držal klobuk, v drugi pa suknjič. In ko je tako, ves divji, ugibal, kako bi zalučal kamen, se mu je primajala naproti debela goska. Ustavila ga je in se mu prav na kratko ponudila za spremstvo:

»Vzemi me, fantič, s seboj krajša pot ti bo z menoj.«

Tonetu je jeza pordečila lica: »Veš, kdo sem jaz? — Graščakov sin! In veš kdo si ti? — Neumna go-

ska!« In je že zamlatil po goski najprej s klobukom, nato s suknjičem in ko ni nič opravil, je sezul še čevlje in jih zagnal za gosko. Ta pa mu je odletela izpred nosu in zagagala:

»Res sem goska — gaga-gag, ti pa si nadut bedak!«

Zdaj pa je Tonetu-mehu kar vzelo sapo, tako je bil jezen. Vrgel se je v travo, zatisnil oči in začel snovati maščevanje. Pa je kljub hudi jezi zaspal in tako ni mogel zapaziti, da se je pripodila izza hriba silna burja. Tolikšna je bila, da je lomila drevje, in ko je prebudila Toneta iz spanja, je lahko samo še videl, kako so mu visoko v zraku frčali klobuk, suknjič in čevlji neznano kam...

Tedaj pa se je burja tudi že polegla. Niti sapice ni bilo več nikjer, pa tudi klobuka, suknjiča in čevljev ne. Kdo ve, kam jih je bil odnesel vihar? Zdaj je stal Tone-meh sredi travnika bos, brez suknjiča, razoglav in ni vedel, kako naj poišče, kar mu je bilo sfrčalo po zraku. Razjokal se je...

Pa je bil v tisti vasi pod hribom, na katerem se je šopirila graščina, mlad pastirček, Valentin mu je bilo ime. Bil je vedrega srca, vedno se ga je tiščala kopica otrok kakor klop, šalil se je venomer in smejal. Zato mu je rekala vaška otročak »Tine-smeh.«

Bil je reven. Drugega ni premo-gel kakor preluknjan klobuk, oguljen suknjič in zevajoče čevlje. In še to je danes drugo za drugim slekel, zakaj to je bilo isti dan sredi žgočega poletja, ko je Tone-meh, ves pokrit, oblečen in obut, sopel z graščine navzdol.

Tako je tedaj Tine-smeh, ves zlate volje, hitel v senčno grajsko hosto. V roki je nosil klobuk, suknjič in čevlje, ki jih je bil zaradi žarke vročine del raz sebe. Takega ga je srečal kužek, ki ga je bil nagnal grajski Tone. Tine se ga je razveselil: »Zdravo, kužek! Kam?«

Kužek ga je poprosil, naj ga vzame s seboj:

»Kaj sam kolovratiš tod?

Vzemi druga si na pot!«

Tine je bil zadovoljen in ga je radostno povabil:

»Kar za mano! Več nas bo, bolje nam bo, manj hudo!«

Tako je kužek krenil za Tinetom. Tedaj je pritekel do njiju tisti beli muc, ki ga je bil prav tako zapodil ošabni grajski fantič. Brž je pomoledeval:

»Vzemi me na pot s seboj — kratek čas ti bo z menoj!«
Tudi muca se je vzradostil Tine:

»Kar za mano! Več nas bo, boljše nam bo, manj hudo!«

Beli muc se je pridružil Tinetu in kužku. Končno se je pred to trojico primajala še goska, tista, ki je bila zbežala, ko je bil vanjo zalučal čevlje Tone-meh:

»Vzemi me, fantič, s seboj, krajša pot ti bo z menoj!«

Seveda je vzela Tine še gosko v svojo družbo. Tako so jo vsi mahali židane volje v senčni gozd: Tine, kužek, muc in goska. Goski na ljubo so korakali seveda vsi lepo v gosjem redu, drug za drugim. Bili so si dobri tovariši — niti o kužku in mucu bi ne mogel reči, da sta se gledala kakor pes in mačka... Tedaj pa je privršala tista silna burja, ki je bila Tonetu odnesla, kar je ležalo okoli njega. Tudi veselemu pastirju je iztrgala klobuk, suknič in čevlje iz rok in ko se je spet polehla, je stal sredi hoste ubogi Tine in je bil ob vse imetje. Žalosten je razmišljal, kaj bi zdaj. Kdo ve, kam naj pojde iskat, kar mu je ugrabil vihar?

Vtem pa so se že razkropili kužek, muc in goska na vse strani: čevlje je bila burja treščila daleč stran v globok ribnik. Ponje je zaplavala goska. Suknič je bilo odneslo še dalje, v grmičevje, kjer ga človek ne bi mogel iztakniti. Izvohal ga je in stekel ponj kužek. Klobuk pa se je bil iz velike višine spustil v gosto krošnjo dreves. Ponj je splezal beli muc.

Tako je pastirju Tinetu spet bilo povrnjeno vse njegovo imetje. Zahvalil se je kužku, mucu in goski in je bil presrečen. Pa je tudi res velika sreča če ima človek dobre tovariše, kadar ga zateče vihar.

Veselo so vsi štirje krenili dalje po svoji poti in zdajci zagledali fantiča, razoglavega, bosega in brez sukniča. Tiščal je nos v travo in bridko jokal. Ko ga je Tine sočutno vprašal, zakaj se žalosti, ga je spoznal: bil je grajski sinko, Tone-meh, tisti, ki je sovražil vse vaše otroke.

»Vihar mi je odnesel klobuk, suknič in čevlje!« je potožil objokani trebušnik. »Oče, gospod graščak, me bodo nabunkali, ko to izvedò!«

Tinetu se je zasmilil. Ni ga sovražil, kakor je Tone njega. Dal mu je, ne da bi pomišljal, svoj klobuk, suknič in čevlje, ki jih je komaj dobil povrnjene.

Tone-meh se je še zmeraj jokal. Solzni potoki so mu kar sproti zalivali oči. Zato ni niti opazil, da vse to jemlje iz rok toliko zaničevanega pastirčka, še manj pa, da je bil klobuk preluknjan, suknič oguljen in, da so čevlji zevali...

Tinehu-smehu pa ni bilo hudo, da je bil že drugič ob svoje imetje — saj človek sam si res opomore le počasi od treh dobrih tovariših pa — kakor da bi mignil!

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Največ vode izvira pri Štivanu. Tam na več mestih prihrumi voda iz podzemnega toka ponikalnice Reke. Potok na Jaknah, Srednji potok, potok pri Stari cerkvi, trije izviri Lokavca in razni potoki v Moščenicah se zlivajo v eno samo reko: Timavo.

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Na jugoslovanskem ozemlju blizu Ospa izvira istoimenska reka Osp. Teče po lepi, zeleni Osapski dolini. Pod Mačkoljami priteče na naše ozemlje. Ob močnem deževju njene vode često prestopijo bregove in preplavljajo dolino južno od Oreha, zato je tamkajšnji svet močvirnat. Reka Osp se leno izliva v Miljski zaliv.

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Rocolski potok izvira zapadno od Katinare. Teče vzdolž hriba Bubna (Montebello) in ob vznožju med Lovcem in Rocolom izgine pod oboke mestne kanalizacije. Nadaljuje pot do Senenega trga, po Drevoredu D'Annunzio do Kovačičnega mosta (Ponte della Fabbra). Pri Portici di Chiozza se izliva v potok Ključ.

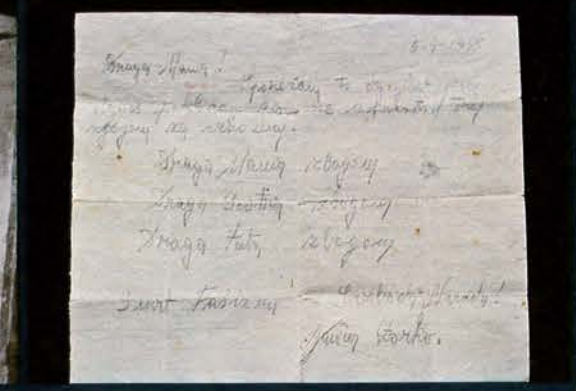
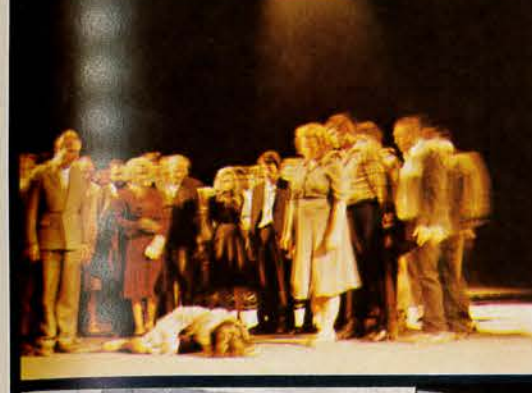
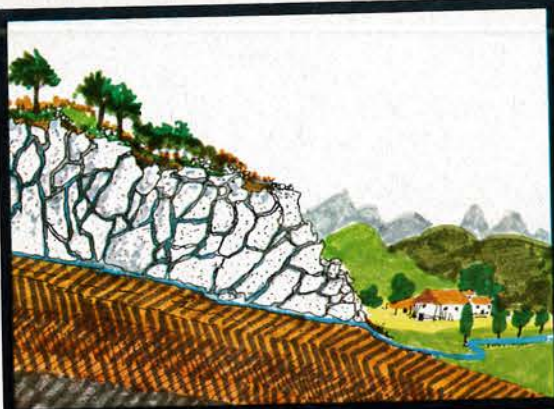
REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Še v dobi Marije Terezije pred dvesto leti so zajezili močan izvir bistrega potoka blizu stare cerkvice pri Sv. Ivanu (ulica delle Cave), ki dobiva pitno vodo naravnost iz ponikalnice Reke. Zgradili so vodohram in po vodovodu speljali vodo k Sv. Ivanu, dalje do Fedrigovca (Rotonda del Boschetto) in po "Akvedotu" (drevored XX. Septembra) v Terezijansko mestno četrt.

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Skoraj vsi vodni viri na Tržaškem izvirajo na meji med kraškim apnencem in spodnjim peščenjakom. Kraški svet je velikansko rešeto, skozi katerega pronica voda v podzemski globine, dokler ne naleti na nepropustno plast škriljevca. Tam prodre voda na dan v obliki izvirov in studencev.

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Nedaleč od Klanca, na oni strani državne meje izvira Glinščica. Pri Botaču priteče deroča na našo stran. Svojo pot nadaljuje po divji soteski, dokler ne priteče pri Boljuncu v nižino. Tu se ji priključi še prosojna voda Studenca, ki izvira pod skalo na Jami. Pri Zavljah se Glinščica leno izliva v Miljski zaliv.

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Od vseh potokov je najvažnejši potok Stari breg ali Ključ, ki izvira tik pod Ključem nad Katinaro. Kot površinski studenec teče mimo Lonjerja, med Lovcem in Ogrado do Fedrigovca (Rotonda del Boschetto). Pri Stadijonu "Prvi maj" izgine pod oboke mestnih kanalov. Pod cesto (ulico Giulia) nadaljuje pot do Portici di Chiozza in se nedaleč od pomola sv. Karla (molo Audace) izliva v morje.

REKE IN POTOKI NA TRŽAŠKEM — Pod Konknelom, nedaleč od proge openskega tramvaja, izvira Potočič. Po strmem koritu pridere do ulice Appiari. Od tu teče pod obokom do rojanske cerkve in dalje v morje. V Rojanu se vanj stekajo še drugi potočki, katerih voda je v starih časih poganjala mlinska kolesa številnih mlinov. Nanje spominja "Via dei Molini".

RIŽARNA — Oktobra 1943 so nacisti spremenili zapuščeno Rižarno v zloglasni zapor in mučilnico. Na dvorišču so zgradili krematorijsko peč. V njej so zažigali trupla umorjenih žrtev. Pepel in ostanke kosti so vsak dan stresali v morje.

RIŽARNA — Aretirane osebe so v Rižarno vozili v zaprtih tovornjakih. Zapirali so jih potem v zgornje prostore poslopja. One, ki so jih nameravali zažgati, so zapirali v mračne celice v pritličju.

RIŽARNA — Med čakanjem na smrt so žrtve po zidovih in vratih vrezovale pretresljive napise. Nekaterim je celo uspelo napisati pisma. Krike umirajočih so nacisti pregluševali s strašnim ropotom prižganih motorjev in s hrupnim predvajanjem vojaških koračnic.

RIŽARNA — 24. aprila 1975 je predsednik republike Giovanni Leone uradno proglasil Rižarno, uničevalno taborišče, v katerem je zgorelo nad 5 tisoč žrtev, za narodni spomenik.

RIŽARNA — V začetku tega stoletja so pri Sv. Soboti zgradili obsežno poslopje — rižarno. Tu so luščili riž, ki so ga dovažali z ladjami iz daljnih dežel. Po prvi svetovni vojni so luščenje riža opustili in Rižarno zaprli.

RIŽARNA — Rižarna je postala uničevalno taborišče. Vanjo so zapirali ujete slovenske in italijanske partizane, Žide in tudi nedolžne ljudi, ki so jih polovili pri zažiganju primorskih vasi, ali med racijami po mestnih ulicah. Na sliki: prizor iz "Rižarne", ki so jo uprizorili igralci Stalnega slovenskega gledališča v Trstu.

RIŽARNA — Takšna je bila notranjost celice smrti: lesen pograd, stalno prižgana luč v stropu, lesena vrata z okroglo vrezanim okencem.

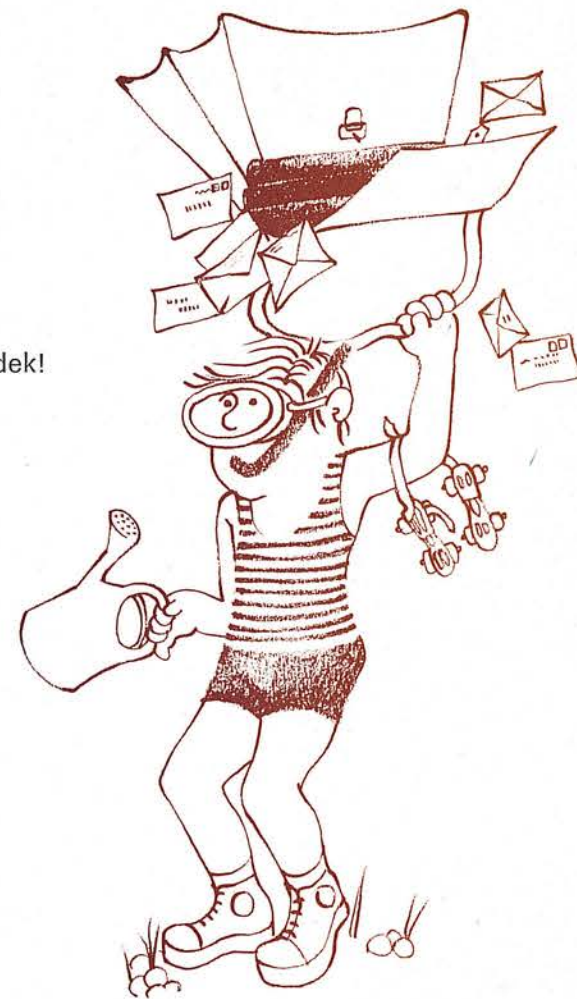
RIŽARNA — Dan pred koncem vojne so nacisti razstrelili krematorijsko peč, da bi tako zbrisali sledove svojih zločinov.

Meta Rainer

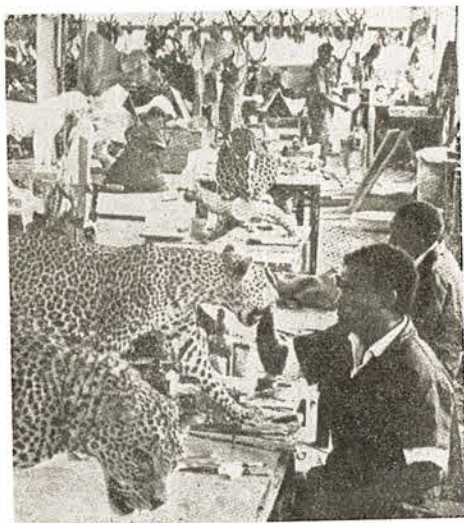
Ilustr.: Magda Tavčar

Minčo Mali

Minčo Mali ena, dve s smučkami po snegu gre; sanke vzame in ta hip se zapelje dol pod hrib; če drsalke si pripne, prekosi drsalce vse! A spomladi za zabavo bo zalival zelenjavo, zelje, repo in fižol, ki navija se na kol. Jedel bo pa vse od kraja, da nihče ga ne pograja, niti mama niti dedek, češ: naš Minčo — sladkosnedek! Prime vam za vsako delo, v miru pa pusti čebelo, ker čebela z želom piči, kaj, če Minča nam uniči! Minčo Mali ni bahač! Pravi, da bo potapljač, in če reče, to bo res, če ne pride, hm, kaj vmes. A mogoče bo plavalec, v vodo bo namočil palec; ali bo pa pismonoša, pošte nesel bo dva koša; ali bo pa kar črpalkar, konduktor, šofer, pilot, lahko tudi da kotalkar, ali muzikant brez not, ali bo pa — bogve kaj, to težko je reči zdaj! Minčo Mali, reč presneta, toliko že zdaj obeta! Le pazimo vsi na poba, ni poceni taka roba!

Zanimivosti

ČUDNA DELAVNICA — Divje živali v Afriki so vedno bolj ogrožene. Divji lovci jih streljajo tudi v narodnih parkih, kjer so zaščitene. Število leopardov, levov, antilop in drugih živali je iz leta v leto manjše. Ogrožajo jih tudi kmetje, ki potrebujejo vedno več zemlje, najbolj pa divji lovci, ki še vedno neusmiljeno ropajo po živalskem kraljestvu. Nekateri od leopardov, ki so jih nagačili v posebni delavnici blizu narodnega parka Nairobi v Keniji, so bili sicer plen lovcev, ki imajo posebno dovoljenje za odstrel, veliko več pa jih zaplenili prav divjim lovcem. Nagačili so jih, nato pa jih bodo prodali kot lepo trofejo.

SUŽENSTVO PRI MRAVLJAH — Znanstveniki so ugotovili, da suženstvo ni bilo značilno samo za človeštvo. Vsaj 35 vrst mravelj se preživlja s sužnji. Navadno dooločene vrste mravelj izropajo gnezda drugih mravelj. S sabo odnesejo jajčeca in

mravlje, ki se iz teh jajčec izležejo, morajo skrbeti za hrano in dom roparskih mravelj. Nekatero vrsto roparskih mravelj so že tako degenerirane, da se same ne znajo več prehranjevati. Sredi gornje slike je ena takih mravelj-roparjev, ki živijo v Ohio v Združenih državah Amerike in v okolici Ontaria v Kanadi. Pod njo so tri mravlje-sužnji, beli predmeti pa so jajčeca obeh vrst.

SEDMERO POGUMNIH se imenuje letalsko-raketni krožek mladih šolarjev iz Zagorska v Sovjetski zvezi. Člani krožka izdelujejo modele letal in raket, ki jih opremljajo tudi z majhnimi motorji in padali. Član krožka Oleg Krasnov je napravil celo čoln, v katerega je vgradil majhen pogonski motor. Mladi letalci in raketarji se lahko pohvalijo s številnimi priznanji. Dobil so tudi kolajno — rdeči znak elektromehanične tovarne. Člani krožka so nastopili celo na prvenstvu modelarstva v Moskvi in za svoje dosežke z majhnimi letali in raketami odnesli več zmag.

EDENLANDIJA - SANJSKI PARK — Takih parkov, ki so pravi raj za otroke, imajo vse polno v Združenih državah Amerike, na Nizozemskem in na Danskem. Sedaj pa je tudi v Italiji tako mestece, v katerega otroci zelo radi zahajajo. To je Edenlandija, sanjski

park med Neapljem in Pozzuolijem. Veliko stvari je v tem parku zelo privlačnih. Tu je v majhnem zgrajena cesta Sonca, po kateri se lahko otroci vozijo z majhnimi avtomobili, potem je kotichek Stara Amerika-

kjer se otroci srečujejo s kavboji, z različnimi stezosledci in iskalci zlata, potem so razna pristanišča, kjer pristajajo zanimive ladje. Seveda gre le za modele ladij. Pač pravi raj za mlade obiskovalce.

Slike iz narave

Vojan Tihomir Arhar

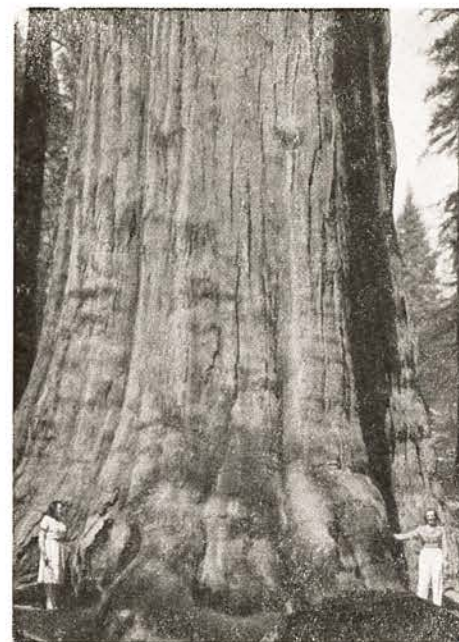
DREVEESA VELIKANI

Najvišja drevesa na svetu so avstralski evkaliptusi, ki so včasih nad 150 metrov visoki. To pa ustreza višini najmanj 30-nadstropnega nebotičnika. Ker porabijo za svoj obstoj velike količine vode, jih sadijo v močvirnih predelih zaradi izsuševanja močvirij.

Drevesa z največjim obsegom so zlasti figovci, opičji kruhovci ali baobabi in ciprese. Najbolj mogočna med temi drevesi imajo tako debela debela, da jih mora obstopiti in si podati roke najmanj dvajset odraslih ljudi, če jih hoče zaobseči.

Najveličastnejša drevesa so velikanske sekvoje, ki sodijo med iglavce. Pravijo jim tudi mamutovci. Sekvoje so le nekoliko nižje od evkaliptusov in imajo le nekoliko manj debela debela kod kruhovci. Največje sekvoje na svetu rastejo v Yosemitekem narodnem parku v Kaliforniji (ZDA). Skozi deblo ene izmed teh sekvoj so izvrtali predor za 5 metrov široko avtomobilsko cesto. Z gotovostjo lahko trdimo, da so sekvoje ne samo najstarejše rastline, marveč tudi najstarejši živi organizmi na našem planetu. Znanstveniki ne vedo niti za en primer, da bi se kakšna sekvoja posušila zaradi ostarelosti.

Ena izmed najznamenitejših sekvoj je sekvoja imenovana »General Sherman«. Visoka je kot 20-nadstropna stolpnica in ima mogočno deblo orjaških razsežnosti. Njene veje so tako debele kot debela naših najsta-

rejših lip. In koliko je stara? Strokovnjaki menijo, da raste že najmanj 4000 let. To pomeni, da je imela ob preseljevanju starih Slovanov iz pradomovine onstraj Karpatov v nove dežele za seboj že častitljivih 2500 let življenja, saj je iz majhnega semena vzkliła že v času staroegipčanskih faraonov. Mar nismo ljudje, ki le redko dočakamo 100 let, v primerjavi s temi drevesnimi očaki kakor muhe enodnevnice?!

Poskusimo tudi mi

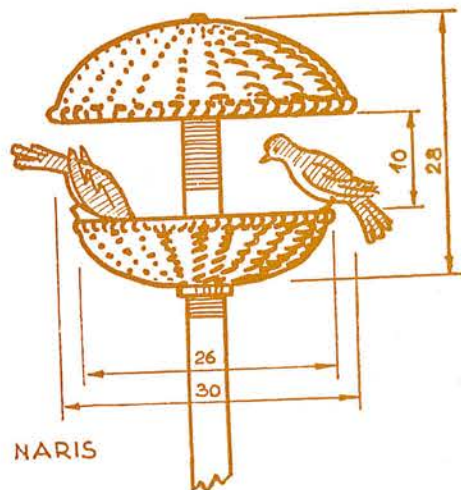
Vrtna ptičja krmilnica

Zima že trka na duri in če ne bo vreme muhasto, kakor zadnja leta, bo malu zapadel sneg. Kako prijetno nam bo ob topli peči, medtem ko bodo zunaj tiho padale snežinke. A pozimi ni vsem prijetno kot nam. Zlasti ptički so izpostavljeni mrazu in

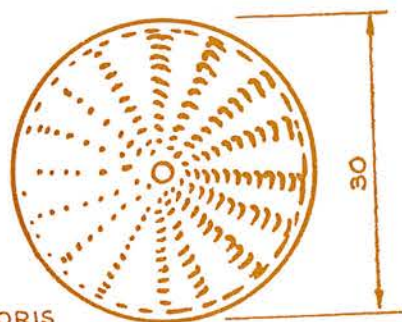
burji, hrane pa nič, ker je ni, ali jo pokriva snežna odeja. Nam je lahko, ker imamo razne dobrrote pri roki, ubogim pernatim prijateljem pa je zima kruta nasprotnica, zato pomagajmo ptičkom in jim vsaj delno olajšajmo tegobe v zimskem času: naredimo jim krmilnico, da bodo v prihodnjih mrzlih mesecih imeli vsaj hrano.

Med staro šaro v kleti ali na podstrešju boste prav gotovo našli dve stari košarici za kruh ali pa plitva peharja, od katerih naj bo eden manjši. Ta bo služil za koritce, večji pa za streho. Krmilnico izdelate tako, da vzamete najprej okoli meter in pol dolg in do 6 centimetrov debel drog ali palico. Če je drog oglat, mu vsaj na zgornjem robu v dolžini tridesetih centimetrov poskoblajte robove. V dno manjše košarice ali peharja, ki bo služil za koritce, izrežite luknjo ki se bo tesno prilegala drogu. Pod peharjem pritrđite obroček ali ga obvijte z žico ali vrvico in ga pribijte, da ne bo lezel navzdol. Zgornji, večji pehar poveznite na vrh droga in ga pričvrstite z žebljem, še bolje z vijakom, pod katerega položite okroglo pločevino, ki naj ima od 4 do 5 centimetrov premera. Namesto košaric ali peharjev, lahko uporabite lesena krožnika ali še bolje plastični skodelici, kakršnih najdete dandanes na pretek. Plastične skodelice imajo še to prednost, da zadržujejo dežnico in so skoraj neuničljive. Tako pripravljeno vrtno krmilnico postavite na vrt. Drog zasadite trdno v zemljo, da se krmilnica ne bo majala.

Pa ne pozabite v koritce natrositi zrnja in piče. Ptički vam bodo zato zelo hvaležni.

NARIS

TLORIS

Neža Maurer

Ilustr.: Božo Kos

URA PRIRODOPIISA

ZAKAJ JE GLAVA?

Glavo imamo zato, da je kriva vsega, kar njen lastnik zna in česar ne zna.

Jaz jo imam še zato, da mi nosi dolge lase in dolg nos, ki zvoha vse, česar ne sme.

Tako večkrat kaj na glavo dobim: včasih kapo, ki me varuje dežja, drugič klobuto.

No ja —

glava je tudi zato, da imajo kje biti ušesa, oči in usta z zobmi.

ZAKAJ SO NOGE?

Noge so zato, da lahko z njimi bingljam bim-bam s stola, z okna, s plotu. Pa še zato,

da me nesejo prav do konca poti, kadar kdo kliče:

»Alo, domu!«

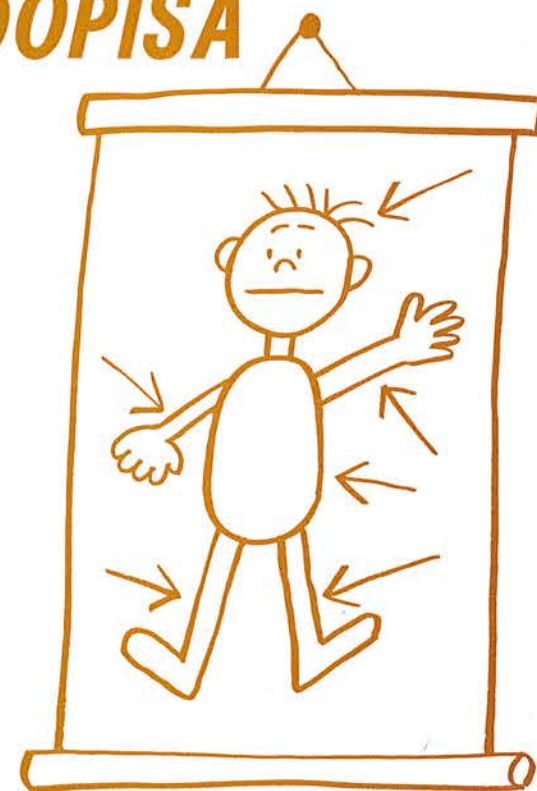
Noge so tudi zato, da trgajo čevlje in brcajo v take reči, ki se jih lahko zdrobi.

ZAKAJ SO ROKE?

Roke so zato, da so nanje pritrjeni prsti — in prsti zato,

da vrtajo v nos, v ušesa in jopice, v hlače in nogavice.

Če tam ni lukenj, jih pa naredijo in takim luknjam pravim — novice.

Če so novice večje, lahko skoznje porinem pest. To gotovo opazi mama in to je potem — huda vest. Roke pa lahko naredijo še druge slabe vesti, ki jih mami poroča truma dobrih ljudi: kako so roke nekaj metale, kako so — baje ne bi smele — nekaj cefrale,

kako so zadele v tuj nos in še — da pisanju sploh niso kos. To so vesti, za katere lastnik rok — to sem jaz — pogosto krepke nagrade dobi.

ZAKAJ JE TRUP?

Trup brez glave, rok in nog
bi bil kakor škatla.
Naj je človek še tako ubog —
kdor škatlo ima,
v njo nekaj da:
pa če so to tudi samo
čreva, želodec, srce
in druge take stvari,

kar nas rado boli.
Moje noge nosijo škatlo okrog,
roke jo s srajco ovijajo,
usta jo z mlekom nalivajo —
v škatli pa pravi narahlo:
tok - tok, tok - tok.
In ko poslušam,
se mi tako milo stori,
ko da v tej škatli
moja zlata ura leži.

Filatelija

Helena Magajna

»RADOST EVROPE« v Jugoslaviji

Sedmo srečanje otrok Evrope pod nazivom »Radost Evrope« sta letos od 2. do 7. oktobra v Beogradu priredila Mestna zveza za družbeno vzgojo otrok in Dom pionirjev Beograd pod pokroviteljstvom organizacije UNICEF. Na tem srečanju so sodelovali otroci iz dvajsetih evropskih držav, da bi tako izrazili solidarnost z otroki vsega sveta in se med seboj spoznali, zblížali in postali prijatelji preko plesa, pesmi, radosti in veselja.

Ob tej priliki je jugoslovanska poštna uprava izdala dve znamki z otroškimi risbami in sicer za 3.60 in 6 din. Na prvi je narisana levček, delo 7-letne Antonijete Savič iz Beograda, na drugi pa otroški vo-

ziček, ki ga je narisal 6-letni deček iz Münchna. Znamki sta izšli 1. oktobra.

10. oktobra sta izšli 2 znamki za 3.80 in 8 din ob priliki konference o evropski varnosti in sodelovanju, ki je bila konec julija v Helsinkih. Glavni namen te konference je uveljaviti in utrditi ozračje zaupanja, zblíževanja in vzajemnega spoštovanja, suvereno enakopravno sodelovanje in samostojen politično-gospodarski razvoj vseh držav udeleženk. Načela, ki so jih države sprejele, bodo tudi spoštovala, ne le v svojih medsebojnih odnosih, ampak tudi v odnosih z drugimi državami sveta.

Ob priliki stoletnice ustanovitve jugoslovanskega Rdečega križa v Cetinju sta 1. novembra izšli znamki za 1.20 in 8 din.

NOVE IZDAJE V ITALIJI

14. novembra je italijansko poštno ministrstvo izdalo 6 znamk po 100 lir, na katerih so podobe italijanskih glasbenih ustvarjalcev in sicer: Alessandra Scarlattija, Antonia Vivaldija, Gaspara Spontinija, Ferrucia Busonia, Francesca Cillee in Franca Alganija.

NOVE IZDAJE V AVSTRIJI

V Avstriji so izšle naslednje znamke: za 1,50 šilinga ob 100-letnici rojstva Ferdinanda Porscheja; znamka za 2 šilinga ob 50-letnici rojstva Lea Falla, znamka za 1,50 šilinga ob priliki državnega srečanja predstavnikov Zveze upokojencev in turistična znamka za 50 grošev, na kateri je upodobljen Zillertal.

Šport

Ivan Furlanič - Mario Šušteršič

Jugoslovani so presenetili

Na letošnjem devetem evropskem prvenstvu v moški in ženski odbojki v Beogradu so za veliko presenečenje poskrbeli jugoslovanski odbojkarji, ki so v močni konkurenci zasedli tretje mesto in si tako priborili bronasto kolajno. Moška reprezentanca Jugoslavije je bila torej pravo odkritje, a si je nedvomno zaslužila tretje mesto v Evropi. Za to prvo prvenstvo na domačih tleh so se »plavi« odlično pripravili in uspeh mladih, nadarjenih odbojkarjev ni mogel izostati. Velika želja, da bi uspeli, jim je prinesla tudi veliko zadoščanje in seveda prvo kolajno na vseh dosedanjih evropskih prvenstvih. Ta uspeh je toliko bolj dragocen, ker Jugoslavija v zadnjih letih v odbojki ni žela prida uspehov. Jugoslovani so bili peti v Evropi pred dvajsetimi leti in šele enajsti pred štirimi leti v osmem prvenstvu, ki so ga odigrali v Italiji.

Najboljši v letošnjem evropskem prvenstvu so bili seveda odbojkarji in odbojkarice Sovjetske zveze. Pri moških je to že tretja zaporedna in peta skupna zmaga na evropskih prvenstvih, ženske pa so še bolj-

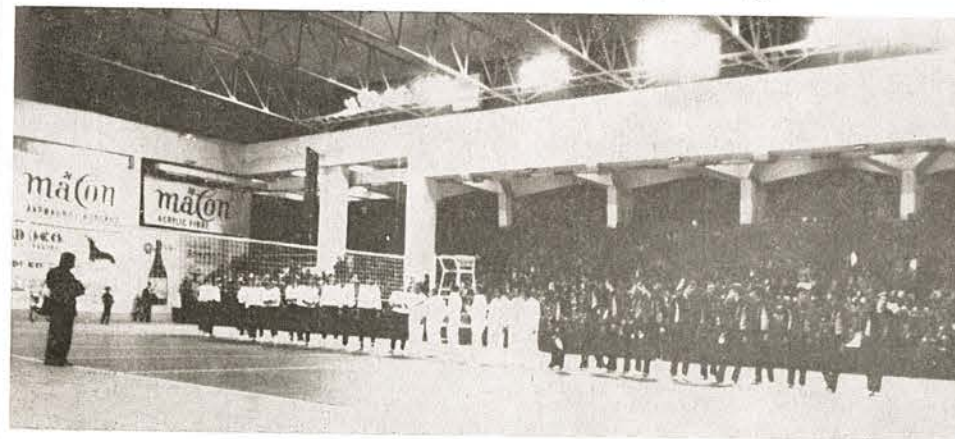
še, ker so že osemkrat osvojile evropski naslov v odbojki. To pomeni, da Sovjetska zveza v tej dinamični ni atraktivni igri v Evropi nima konkurentov. Poljaki, ki so svetovni prvaki, so se morali v Beogradu zadovoljiti z drugim mestom, tretji pa so, kot rečeno, bili Jugoslovani.

V moški konkurenci je Italija kljub velikim željam in optimističnim napovedim bila deseta. Slabše kot moški so se izkazale Jugoslovanke, ki so zasedle osmo mesto in s tem naredile velik korak naprej, ker so bile pred štirimi leti šele štirinajste, Italijanke pa so bile tokrat devete.

In na koncu še lestvica letošnjega evropskega odbojarskega prvenstva:

MOŠKI: 1. Sovjetska zveza, 2. Poljska, 3. Jugoslavija, 4. Romunija, 5. Bolgarija, 6. Češkoslovaška, 7. Vzhodna Nemčija, 8. Francija, 9. Nizozemska, 10. Italija, 11. Madžarska, 12. Belgija.

ŽENSKE: 1. Sovjetska zveza, 2. Madžarska, 3. Vzhodna Nemčija, 4. Bolgarija, 5. Češkoslovaška, 6. Poljska, 7. Romunija, 8. Jugoslavija, 9. Italija, 10. Nizozemska, 11. Vzhodna Nemčija, 12. Belgija.

Adrijan Rustja

ALDO NICOLAI: ŽELEZNA GARDA

Nova premiera Stalnega slovenskega gledališča nam daje to pot možnost razmišljanja o starejših ljudeh, o naših starših.

Pravijo, da je človek socialno bitje. Rodi se v družinskem okolju, raste, preide vse življenjske faze in se znajde betežen na koncu življenja.

Ne glede na različne ideologije, na politična prepričanja in podobno, je skupni imenovalec nas smrtnikov v vseh primerih enak.. Fant in dekle se spoznata, ker sta si všeč, se odločita, da bosta v življenju skupaj delila veselje in žalost. Poročita se, imata otroke, jih vzgajata, trepetata za njihovo zdravje in rast, skrbita za njih šolanje in lepega dne, kadar dorastejo, se tudi pri njih sproži isti proces, ki se v podobnih in načinih ponavlja od stvarjenja sveta.

Ljudje se ne samo rojevajo in umirajo, ampak tudi živijo, nekateri več, drugi manj, in tu nastane tisti problem, katerega skuša osvetliti avtor v delu »Železna garda«.

Dva starčka, dva očeta, se spoznata na klopci javnega parka in pričneta pogovor. Ste kdaj prisluhnili pogovorom starih ljudi? Nekaj grenkega je v njih. Danes tega še ne morete razumeti, premislite ste še in prav je tako. Razlika v pogovorih mlajših in starejših je v tem, da govorijo mladi o načrtih jutrišnjega dne, medtem ko obravnavajo starejši ljudje preteklost. Pogovarjajo se o tem, kar so doživeli in preživeli.

Iz pogovora naših junakov vzemo, da ju doma ne marajo, da ju hočejo celo spraviti v dom za onemogle, da ne občutijo več ljubezni. Vse polno je takih starčkov pri nas, morda poznate celo sami tak primer doma s sitno babico, betežnim dedom ali bolno teto. Morda ste kdaj celo slišali vaše starše, kako se pritožujejo nad svojim

očetom ali materjo, in ste opazili, da so starejši ljudje, kljub ljubezni, ki jim jo izkazujete, v napoto. Ko boste dorasli, boste večkrat slišali sentence češ, vsaka generacija mora na lastni koži spoznati problem očetov in sinov.

Žalostno je, če star človek pride do spoznanja, da je dobrotu sirota, da je on zredil dva, tri, ali več sinov in hčera, da pa ga ti ne morejo vzdrževati na stara leta. In tu ne gre za hrano, to je najmanj, kar starejši človek potrebuje.

Moderno razvite države rešujejo družbeni problem starih s primernimi pokojninami, zanje gradijo moderne domove in le redki ugašajo v mračnih hiralnicah, vendar nobena družba ne bo mogla nadomestiti hvaležnosti in ljubezni, ki so ju otroci dolžni svojim staršem. In prav na tem medsebojnem žrtvovanju sloni vse naše človeštvo. Ko bo ta čut izginil, se bo pričelo žalostno obdobje ljudi robotov, ki bodo živeli le za svoje udobje.

Elizabeta Koman

Ilustr.: Magda Tavčar

MIHEC

Mihec je bil majhen deček. Že zgodaj je izgubil starše in je moral k tujim ljudem, kjer je delal za skromen košček kruha in za najbolj revno obleko. Pasel je krave, koze in pomagal hlapcu v hlevu. Rad bi bil šel v šolo, a za to ni bilo časa. Bil je silno radoveden, kaj vse se dogaja v širokem svetu, in si je želel proč, proč, od te grde vsakdajosti. Ne, on ne bo ostal na vasi, to je nemogoče. In tako je Mihec zapustil krave in ovce in šel na pot.

Hranil se je včasih pri dobrih ljudeh, večkrat pa je bil lačen in je moral spati pod milim nebom. Dela se ni branil, bil je spreten in prislužil si je celo denar, a srce ga je gnalo dalje in dalje.

Spoznal je ljudi, njih navade in vseč so mu bili večji kraji, večja mesta. Poslušal je govorico ljudi, sklepal in premišljeval, kadarkoli je mogel.

Bilo je poleti. Blodil je po gozdu in se pogovarjal s ptički in vevericami. Pod večer je omagal na jasi in zaspal. Sen mu je pričaral svet, kakršnega še ni poznal. Bil je bogat, v lepi hiši, tako veliki kot grad. Tudi njegova mamica je bila tam. Božala ga je in mu govorila: »Mihec, sinko, bodi dober z vsakim in vsakemu pomagaj! Tak je bil tvoj očka.« Potem je mamica izginila. Hotel je za njo, razširil roke in se zbudil. Bil je sam v gozdu, reven in žalosten kot vedno.

Le žuboreči potok mu je pel pesmico v tolažbo.

Mihec se je napotil dalje. Bil je lačen in se je spomnil na lepe rdeče jagode na bližnji poseki ob robu gozda. Ko je hodil korakoma po stezi, je zagledal nekaj črnega v grmovju. Ali je to žival,, ali je človek?

Zelo previdno si je ogledal to neznano stvar. Bil je res človek, ki je ležal tam z veliko rano na čelu. Ves obraz je bil krvav. Bil je še pri zavesti, toda njegov gas je bil slaboten, komaj slišen. Govoril je čudne besede, v čudnem jeziku, ki jih Mihec ni razumel. Pa ni dolgo premišljeval. Hitro se je pognal v gozd iskat ljudi in klicat na pomoč. Mora hiteti, mora pomagati. Pri prvi hiši je po klical gospodarja in ga prosil, naj gre poiskat bližnjega zdravnika.

Dolgo je trajalo, preden je zdravnik prišel, vendar še pravočasno. Mož je že omedleval zaradi hude rane in izgubljene krvi. Nekdo ga je moral napasti. Ničesar se ni spominjal. Šele po dolgem iskanju so ugotovili, da je to bogat tuj trgovec iz sosednje države. Mihec je ostal v tem kraju in se je vedno zanimal za stanje bogatega trgovca. Ta je bil

Mihcu hvaležen, da mu je rešil življenje. Obljubil mu je, da bo skrbel zanj, vzal ga bo k sebi in izšolal.

Ko je mož ozdravel, je poklical Miha k sebi in odtlej je Mihec živel v lepi bogati hiši podobni gradu. In vselej, ko se je spomnil na tisti dan v gozdu, se mu je zdelo, da mu nekdo šepeta: »Mihec, sinko, bodi dober z vsakim in vsakemu pomagaj!«

SPOMENIK V PODGORI

28. septembra so v Podgori praznovali 30. obletnico osvoboditve. Ob tej priložnosti so odkrili nov spomenik padlim. Spomenik stoji na koncu vasi ob cesti, za njim pa teče bistra Soča.

Proslave sem se udeležila tudi jaz z bratom in starši. Bilo je mnogo ljudi. Nosili so zastave, vence in cvetje. Bile so slovenske, italijanske in rdeče zastave. Na proslavi so bili predstavniki oblasti in govorniki, podgorski otroci pa so recitirali in peli. Na koncu so nastopili še moški zbor iz Podgore, Partizanski zbor iz Trsta in pihalna godba iz Anhovega.

Vivijana Jarc
4. r. DOBERDOB

PRI PARTIZANSKEM SPOMENIKU

V soboto 1. novembra smo drugošolci počastili spomin padlih partizanov pred spomenikom na Proseku in na Kontovelu.

Zjutraj smo se zbrali v razredu in pričeli z branjem. Učiteljica je nato naročila Sonki, naj gre na srednjo šolo in prosí slugo, če lahko posodi Primorski dnevnik. Sonka se je hitro vrnila s časopisom. Učiteljica je pogledala, kdaj bodo predstavniki jugoslovanskega konzulata prinesli venec k spomeniku na Proseku. Za Kontovel se ni zanimala, ker so tja nesli venec zgodaj zjutraj. Ko je prebrala časopis, nam je velela, naj se hitro odpravimo. Oblekli smo se, vzeli cvetje, ki smo ga prinesli z doma, in odšli.

Ko smo odhajali iz razreda, so za nami prišli tudi drugošolci. Pohiteli smo. Ko smo prispeli do spomenika na Proseku, so pravkar polagali venec. Položili smo tudi mi cvetje in počastili spomin padlih borcev z enominutnim molkom.

Nato smo odšli še na Kontovel in tudi tam počastili spomin padlih, enako kakor na Proseku. Položili smo nato cvetje in se potem vrnil v šolo.

Dejan Danieli
5. r. PROSEK

POLETJE

Poletje je čas počitnic, veselja in zabave. Avgusta sem bila na morju. Bili smo v Istri v kempingu Finida. Morje je bilo lepo in čisto kot steklo. Spominjam se, kako sem z očetom lovila rake in morske dateljne. Rake sva navadno lovila zjutraj, kadar je bilo morje lepo in mirno.

Nekoč je bil lep dan, je morje ni bilo tako lepo, ker je ponoči deževalo. Šla sva na lov na dateljne. Bili so veliki valovi, zato sva počasi plavala. Oče mi je potem rekel, da bom jaz porivala gumijasti čoln s kamenji proti obali, on pa bo potem kamenje tolkel pod vodo. Četudi so naju valovi nosili sem in tja, sva nabrala veliko dateljnov.

V kempingu sem imela veliko prijateljev. Podnevi smo se igrali in skakali v vodo, zvečer pa smo igrali karte. Škoda, da so počitnice na morju tako hitro minile.

Tamara Danieli
5. r. PROSEK

NA TRGATVI

Bila sem na trgatvi pri teti Zorki pri Svetem Ivanu. Na trgatev sem šla z očetom. Vseh skupaj nas je bilo trinašdeset. Trgati smo začeli že ob osmih, midva pa sva prišla pol ure kasneje.

Trgat sta prišla tudi mož in žena, ki sta imela s seboj lepo mucko. Mucka je bila vedno blizu mene, gledala me je in predla.

Čas je hitro mineval in kosilo je bilo že pripravljeno. Po kosilu smo spet trgali in seveda tudi klepetali in se smejali. Najbolj sem bila skupaj s sestrično. Popoldne ob štirih je bilo vse potrmano. Oče in jaz sva se poslovila in se odpravila domov. Doma so bili mama, brat in sestrina boba. Odšla sem v svojo sobo čitat, zvečer pa sem se odpravila spat.

Ingrid Zorn
5. r. PROSEK

POČITNICE

Od dneva, ko sem zaključila šolo sredi junija, sem skoraj vsak dan hodil na sprehode, se igral z bratrancem in se vozil s kolesom. Ko je pritisnila vročina, sem začel hoditi k morju, kamor me je vozil oče. Vozil me je v Sesljan ali v Barkovlje, kjer sem srečaval polno svojih prijateljev. Bili smo več v vodi kot na suhem. Bilo je zelo zabavno.

Julija sem z dedom in babico odšel v Vipavo k družinskemu prijatelju. Doma imajo tam dosti kokoši in pet krav. Prijatelj nam je povedal, da ima na Nanosu kos zemlje.

Začela se je jesen. Listje že odpada in postalo je hladneje. Mama je rekla, da se bo treba lotiti učenja. Potekel je čas počitnic in sedaj sem spet v šoli.

David Furlan
5. r. PROSEK

GNEZDO

Ded in babica imata vinograd in vsako leto škropita trte in grozdje. Bil sem z njima v vinogradu in na neki trti zagledal kosovo gnezdo. V gnezdu so bila tri jajčka in dva mlada kosiča. Da jih ne bi poškopili, je babica gnezdo pokrila s cunjjo.

Ko sta ded in babica končala s škropljenjem, sta odkrila gnezdo, nato smo šli malicat. Tedaj je babica pri gnezdu zagledala kačo. Hitro je poklicala deda, ker je kača že imela v gobcu mladega kosiča. Ded je začel metati kamenje v kačo, a ta se je odplazila za zid s ptičkom. Bil sem žalosten.

Naslednji dan sta se ded in babica vrnila v vinograd. V gnezdu ni bilo več niti drugega kosiča.

Andrej Blason
5. r. PROSEK

SPET V ŠOLI

Mama me je zbudila in me spomnila, da moram ob desetih k šolski maši. Spet se začelja šola. Počasi sem se oblekla in najprej odšla v trgovino. Ob poldesetih me je prišla iskat prijateljica Sabina in šli sva v šolo. Tam sva počakali učiteljico. Še prej sta prišli sošolka Sonka in Sonja. Prihajale so še druge sošolke in ko je prišla učiteljica, smo se postavile v vrsto in odšle proti cerkvi.

Po maši smo se vrnile v šolo. Z nami so bile tudi mamice. Učiteljica nam je najprej povedala, kaj vse bomo rabile za šolo, in nam potem razdelila Kurirčka. Ko nam je vse povedala in nam naročila, naj naslednji dan pridemo v predpasnikih, smo odšle domov.

Naslednji dan smo se spet videli. Zbrali smo se v veži in ko je prišla učiteljica, smo šli z razred. Postavili smo mizice kakor lani in vsak je izbral svoj prostor. Sedli smo in začeli brati iz Kurirčka, učiteljica pa nam je razlagala. Tako smo prebrali neko lepo povest.

Andrejina Menegatti
5. r. PROSEK

ŠOLA SE JE ZAČELA

Zbudila sem se, ko so blizu nas odpirali trgovino. Naglo sem se umila in oblekla, popila kavo in se napotila v šolo. Med potjo sem si kupila malico in sproti mislila, kako je lepo poleti, ko sem bila pri sestrični na morju. Igrali sva se, plavali, se smejali in lizali sladoled. Letos poleti sem se tudi naučila plavati. Ko pa sem se vrnila domov, sem se igrala z bratcem in prijateljicami.

V šoli sem počakala na učiteljico in sošolce, potem pa smo skupaj šli v razred. V šoli je zelo lepo. Vesela sem, da se je pričela. Zadnje dneve je bilo doma dolgočasno in čas sem si kratila z branjem.

Sonja Rupel
5. r. PROSEK

PRI NONOTU

Bila sem pri nonotu. Tam sem se igrala s sosedovim fantkom. Sprva sva lovila metulje. Čeprav je že jesen, je še nekaj

metuljev, ker je vreme še sončno. Po mnogih poskusih se mi je vendarle posrečilo, da sem metulja ulovila. Oglledala sem si ga in ga potem izpustila.

Nenadoma mi je prišlo na misel, da bi postavila hišico na drevesu. S sosedovim fantkom sva se odločila, da bi jo naredila na hruški. Najprej sva postavila nekaj deščic, nanje pa položila del starega naslonjača. Komaj sem se z nogo dotaknila ploščadi, se je ta podrla. Nisva izgubila poguma. Pobrala sva deščice in šla gradit novo hišico na drugo hruško. Ta nama je uspela in bila sva vesela.

Kmalu me je prišel iskat Peter in morala sva domov.

Danijela Stocca
5. r. PROSEK

LISTJE ODPADA

Jeseni se znova prične pouk na šoli. Vreme je hladno in večkrat piha burja. Listje odpada in vse je bolj žalostno. Na prostem se ne moremo več igrati, zato se zapiramo doma in se igramo med štirimi zidovi.

V tem letnem času imajo kmetje še dosti opravkov na polju. Tudi trgatav je na vrsti in vsi se je veselimo. Ko potrgajo grozdje, vinogradniki postržejo trte. Jeseni pobi-

ramo in spravljamo tudi drugo sadje, hruške, jabolka in ponekod kakije.

Kakor vsi drugi letni časi, ima tudi jesen svojo lepoto. Listje je vseh mogočih barv, rumeno, rdeče, temno rdeče, rjavo. Povsod je polno jesenskega listja. Jeseni se tudi pripravljamo na zimo. Nekateri ogrevajo stanovanja z drvmi, nekateri pa imajo napepljeno centralno kurjavo na nafto ali plin.

Jesen je tudi meni zelo všeč.

Ester Smotlak
5. r. MAČKOLJE

DNEVNIK

V nedeljo popoldne sva šla z očetom na sprehod. Opazovala sva, kako se narava spreminja. Nekatera drevesa so že gola, listje drugih dreves pa je porumenelo. Rdeči in rjavi ruj krasi naravo. Trava je že vsa siva. Še malo in ostala bo le zelena barva iglastih dreves in se mešala s sivino trave, golimi drevesi in belimi skalami.

Videla sem zajca in tri srne. Pravijo, da srne pri nas izginjajo: to je res. Ta letni čas mi je zelo všeč, tudi kadar dežuje in se na zemljo spusti siva megla.

Domov sem prišla s šopkom raznobarnega listja za sestro in mam, ki sta me čakali doma prehlajeni.

Natalija Grgič
4. r. GROPADA

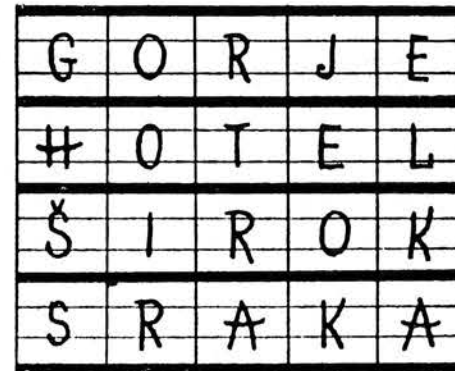
Za bistrre glave

ZLOGOVNI KONJIČEK

Skači kot šahovski konjiček tako, da boš dobil imena petih držav, ki se začenjajo s črko A. Začni z zlogom AL.

PREMIKALNICA

Besede premikaj vodoravno tako, da boš dobil v treh zaporednih navpičnih vrstah tri geografske pojme.

Urednikova pošta

Kako vam je bila všeč prva številka GALEBA? Ste zadovoljni z novo Matičkovo in stričkovo dogodivščino? Upam, da ste GALEB pridno prebrali in izvedeli kaj novega in koristnega.

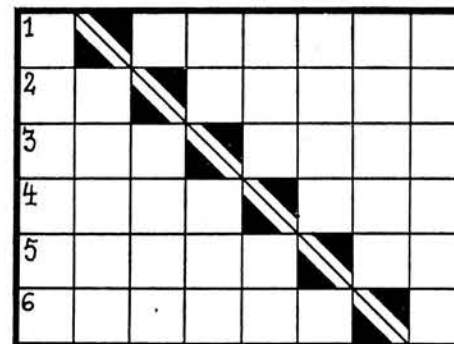
In naročnina? Ste jo že poravnali? Veste, da vas čakajo lepe, bogate nagrade? Žrebanje nagrad bo po vsej verjetnosti že 16. decembra v Kulturnem domu po predstavi mladinske igre »Ostržkove dogodivščine«. Vsi tisti, ki naročnina še niste poravnali, morate pohiteti, da boste dobili dopisnico, ki vam daje pravico udeležbe na nagradnem žrebanju.

Med številnimi pismi z rešitvami ugank iz prve številke GALEBA sem dobil tudi pismo MARKA KRALJA, ki pa je pozabil napisati, v kateri razred in šolo hodi. Žal, Marko, tvoje pismo ni prišlo v poštev za žrebanje knjižne nagrade.

Ponovno ponavljam, da morate v pismih in pod rešitvami ugank poleg svojega imena in priimka navesti tudi razred in šolo, sicer pisma brez te navedbe romajo v koš.

UREDNIK

DVA TRIKOTNIKA

Levi trikotnik: 1. 0, 2. pri, 3. bolečina, 4. krogla, 5. zračno vozilo, ki se dvigne zaradi lahkega plina, 6. ograjen prizidek stavbe, ki je z vrati povezan s stanovanjem; v gledališču sedeži nad parterjem.

Desni trikotnik: 1. balkanski polotok, 2. prekop, 3. rod ali pleme oziroma rodovna ali plemenska skupnost; banda, svojat, 4. industrijska rastlina, 5. predlog, 6. prva črka.

Rešitve ugank iz 1. številke

KOMBINIRANA KRIŽANKA — Vodoravno: 1. im., 3. pogled, 6. ogled, 8. Prlekija, 11. raketa, 13. Ana, 14. kip, 16. Litoštroj, 17. propeler, 19. cent, 22. letalo, 23. Atene, 24. viža. Navpično: 1. igle, 2 mlekarna, 3. Portorož, 4. oglas, 5. edino, 7. balet, 8. petelin, 9. jajce, 10. sir, 12. kilav, 14 KP, 15. pol, 18. pet, 20. ena, 21.ne.

MAGIČNI KVADRAT — Vodoravno in navpično: 1. mati, 2. atek, 3. tea, 4. Ikar.

IZPOLNJEVANKA — 1. Ivan, 2. goba, 3. orel, 4. grad, 5. roka, 6. urad, 7. dete, 8. enka, 9. nota. V prvi navpični vrsti dobiš ime pesnika Iga Grudna.

Rešitve ugank pošljite čimprej na Uredništvo GALEBA: Lojze Abram, Ul. G. Amendola 12 - 34134 Trst.

REŠITVE SO POSLALI: Aleks Košuta, Aleš Roncellini, Erika Košuta, 2. in 5. r. DONADONI. Aleksander Bravar, Aleksander Desco, Katja Milli, 4. r. SV. FRANČIŠEK. David Pupulin, Bety Cesar, Moreno Vertovec, Sandi Slama, 3. in 4. r. ROJAN. Franka Tul, Suzana Grudina, 5. r. MAČKOLJE. Dimitrij Vecchiet, Rosana Abrami, Sabina Salvi, Ana Corbatto, 4. in 5. r. BORŠT. Natalija Grgič, 4. r. GROPADA. Tanja Gombač, David Gregori, Elena Lorenzi, 4. r. KATINARA. Marino Milini, Franko Lovriha, Klara Kozina, Ariana Prasel, Danijela Žerjal, Boris Žerjal, Robert Tedesco, Vilma Kocjančič, 5. r. DOLINA. Maksimilijan Husu, Niki Filipovič, Fabjana Leuz, Robert Vidali, 4. in 5. r. OPČINE. Kristina Mauri, Nataša Pečenik, Gabrijela Prodan, Davorin Salvi, Elena Zobec, 4. in 5. r. BOLJUNEC. Irena Kralj, 2.b r. SR. Š. OPČINE. Karmen Križmančič, Andrej Carli, Teo Kralj, Tatjana Milkovič, 2. in 5 r. TREBČE. Igor Milič, Elena Purič, Mirjam Rebula, Lucijan Colja, Katja Guštin, Sabrina Ferluga, Mirjan Kocman, Alida Lorenzi, Tanja Gruden, Diego Bosticco, Franko Hervatič, 5. r. ZGONIK. Marjan Peric, Branko Gruden, Marko Bandelli, Ivan Svetlič, Nevenko Pertot, Elvino Martinis, 1., 3. in 4. r. NABREŽINA. Sonja Verč, Aleksander Škerk, Oskar Kocman, Veronika Logar, Ivan Rebula, Katja Rebula, Tatjana Legiša, Elizabeta Jazbec, Nadja Pertot, 5. r. DEVIN. Sonja Bensa, Vida Gravner, 5. r. PEVMA. Ticijana Guštin, Goran Succi, Franko Škabar, Valentina Škabar, Boris Škrk, Drago Purič, 2., 4. in 5. r. REPENTABOR. Ramon Trampuž, Emanuela Trampuž, Martina Legiša, 4. in 5. r. MAVHINJE. Tiziana Vescovi, 5. r. DOBERDOB. Vlasta Racman, 5. r. PESEK. Tanja Zaccaria, 5. r. KRIŽ. Nada Devetak, Aleš Fajt, Edi Peteani, Lorena Gulin, Loredana Peteani, Darij Butkovič, Marko Cotič, Mauro Juren, Danilo Tommasi, 4. in 5. r. SOVODNJE OB SOČI. Patricija Conzutti, RUPA. Anastazija Cibic, 4. r. PROSEK. Neva Klanjšček, OSLAVJE. Armando Hrovatin, 3. r. BRIŠČKI. Mitja Vecchiet, 5. r. RICMANJE. Lara Lupinc, Majda Legiša, 2. in 5. r. ŠEMPOLAJ. Dimitrij Waltritsch, Samuel Hlede, Patricija Štekar, Sonja Lutman, 4. in 5. r. UL. RANDACCIO - GORICA. Marko Kralj, Astrid Cossutta, Gordan Tibor, Marvida Čuk.

NAGRADE DOBIJO: Franka Tul, 5. r. MAČKOLJE. Oskar Kocman, 5. r. DEVIN. Sonja Bensa, 5. r. PEVMA. Ramon Trampuž 4. r. MAVHINJE. Armando Hrovatin, 3. r. BRIŠČKI.